

Vana- Võromaa muuseumide arengukava 2026-2030

Võru 2025

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Hetkeolukord.....	4
Ülevaade Vana-Võromaa muuseumide struktuurist	4
Statistika	4
Tugevused ja probleemid	5
Strateegia.....	6
Tunnuslause	6
Missioon	6
Visioon.....	6
Väärtused.....	6
Eesmärgid	6
Tegevused eesmärkide saavutamiseks	7
Arengukava uuendamise kord	8
Rakenduskava 2026 – 2030.....	9

Sissejuhatus

jätkusuutliku ja sihipärase arengu pidevalt muutuvus ühiskonnas. Arengukavas on määratletud muuseumide arengusuunad viieks aastaks ning kavandatud kolmeks aastaks tegevused nende saavutamiseks. Arengukava toetab Võru Instituuti ja selle muuseumiosakonda juhtimisel vajalike otsuste ning tööplaanide tegemisel.

Arengukava koostamisel lähtuti kehtivatest õigusaktidest ja strateegilistest dokumentidest, peamiselt:

1. [Muuseumiseadus](#)
2. [Kultuuri arengukava 2021-2030](#)
3. [Vana-Võrumaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord](#)
4. [Võru maakonna arengustrateegia 2035+](#)
5. [Põlvamaa arengustrateegia 2035+](#)
6. [Võru Instituudi muuseumiosakonna põhimäärus](#)

Arengukava koostamiseks moodustati töörühm, kuhu kuulusid kõikide muuseumide esindajad ning Võru Instituudi juhtkonna liikmed. Kõikidel töötajatel oli võimalik teha ettepanekuid ja täiendusi. Arengukava koostamisprotsess kestis oktoobrist 2021 kuni märtsini 2022. Täiendused ja parandused on sisse viidud novembris 2025.

Hetkeolukord

Ülevaade Vana-Võromaa muuseumide struktuurist

Võru Instituudis on kaks osakonda: teadus- ja arendusosakond ning muuseumiosakond, mille koosseisus on Vana-Võromaa Muuseumid: Karilatsi Vabaõhumuuseum, Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, Mõniste Talurahvamuuseum ja Võrumaa Muuseum. Muuseumid tegutsevad oma ajaloolistes asupaikades. Muuseumiosakonnal on juhataja, kes koordineerib kõigi nelja muuseumi tegevust. Igal muuseumil on juhataja ja töötajad.

Vastavalt põhimäärusele on muuseumidel spetsiifilised põhiülesanded:

- 1) [Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi](#) põhiülesanne on dr. Friedrich Reinhold Kreutzwaldi elu, tegevuse, loomingu ja tema ajastuga seonduva materjali kogumine, säilitamine, uurimine ja eksponeerimine. Muuseumis kogutakse ja eksponeeritakse ka teiste Vana-Võromaa kirjanike loomingut, mis aitab kaasa piirkonna identiteedi hoidmisele ja tugevdamisele.;
- 2) [Mõniste Talurahvamuuseumi](#) põhiülesanne on koguda, säilitada ja tutvustada Vana-Võromaa lõunaosa talupojakultuuri, põhisuunana Eesti-Läti piiriala talumajapidamiste ajalugu ja arengut ning kõrvalsuunana talurahvakaubanduse osa selles;
- 3) [Karilatsi Vabaõhumuuseumi](#) põhiülesanne on koguda, säilitada ja tutvustada Vana-Võromaa põhjaosa talupojakultuuri, põhisuunana ajaloolise Võrumaa halduskorralduse ajalugu ja arengut ning kõrvalsuunana hariduse andmise ajalugu Lõuna-Eestis;
- 4) [Võrumaa Muuseumi](#) põhiülesanne on koguda, säilitada ja tutvustada Vana-Võromaa arheoloogiat, ajaloo ja kultuuriga seotud materjale. Erilist tähelepanu pööratakse Võru linna ajaloole ning Vana-Võrumaal tegutsenud ja siit pärit inimestele ning võru keelele.

Statistika

Tabel 1. Olulisemaid näitajaid muuseumide tööst 2024.aastal.

		Karilatsi VM	Mõniste TM	Võrumaa Muuseum	Kreutzwaldi MM	Kokku
Museaalide arv		35 257	13 814	60 237	11 836	121 144
Töötajate arv		4	4	6	5	19
Tulud: tasulised teenused		29 096	11 331	18 557	6 199	65 183
Toetused projektidest (KULKA, RKK, Muinsuskaitseamet)		2165	2 190	20 200**	0	40 524
		16 069*				
Kulud	tööjõud	123 776	98 594	162 785	130 215	515 369
	muud kulud	48 712	67 360	106 945	35 490	258 507
	kokku	172 488	165 954	269 730	165 706	773 877
Külastajaid (kassasüsteem)		7 657	1 512	6 579	7 068	22 816
Külastajaid (hinnanguline)***		7 873	3 100	6 879	7 300	25 152
Haridusprogrammides osalejaid (kassasüsteem)		1425	634	2 792	603	
Publikatsioonide arv		0	0	1	0	1
Avatud päevi aastas		300	304	253	253	

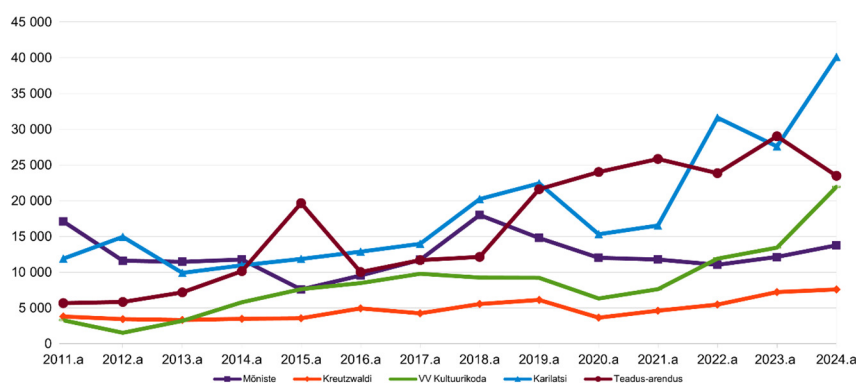
* Karilatsi ja Mõniste ühisprojektid: Võru keele laagrid, päranduskoste taaselustamine, tsõõriplatsid

** Näitused Vana-Võromaa Kultuurikoja galeriis

*** Lisatud muuseumi alal toimunud etenduste, ürituste, festivalide jms ajal muuseumipiletita (tasuta) külastajad

Kulud on osaliselt kaetud omatulust, osaliselt riigieelarvest. Hooajaliselt võetakse vastavalt vajadusele juurde käsunduslepinguga töötajaid. Näitustena ei kajastata haridusprogrammide jaoks koostatud õppevahendeid.

Nii Karilatsi kui Mõniste muuseumides paikneb püsinäitus erinevates muuseumialal asuvates hoonetes. Võrumaa Muuseumi hoones on palju vahelduvaid näitusi, seal asub galerii, kus on aastas vähemalt seitse külalisnäitust. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumis on neli hoonet ning 1-2 ajutist näitust aastas. Mõniste Talurahvamuuseumis on kuus hoonet, neist ühes kolm püsinäitust. Avatud päevad aastas kajastavad nii neid päevi, mil muuseum oli külastajatele avatud, kui neid, mil viidi läbi haridusprogramme.

Joonis 1. Võru Instituudi omatulu 2011-2024 aastatel.¹

Tugevused ja probleemid

Arengukavaperioodiks eesmärkide püstitamisel ja tegevuste kavandamisel lähtuti töögrupi hinnangutest hetkeseisule. Leiti, et muuseumides on pädev ja abivalmis meeskond. Vana-Võrumaa erilises kultuuriruumis on rohkelt võimalusi mitmekülse ja unikaalse muuseumikogu loomiseks, hoidmiseks ja täiendamiseks. Loodud on kõrgetasemelised interjöörid, ekspositsioonid, näitused ja haridusprogrammid. Sisse on seatud head koostöösuhted nii teadlaste, haridusasutuste, kogukonna kui turismiettevõtjatega.

Suurimate probleemidena toodi välja tööjõu nappus, seda eelkõige turunduses, kogudega töötamisel ja hooajatöödel. Ühiste ürituste ja isegi põhitegevuste jaoks jääb seetõttu aega väheks. Raskusi on muuseumipedagoogidele koolituste leidmisega. Koolitusi vajatakse ka turundusest ja kommunikatsioonist ning aktiivõppemetodite omandamiseks. Uuendada on tarvis koduleht ja haridusprogrammide valik. Museaalid, sh ajaloolised majad, on vaja heas korras hoida. Karilatsil ja Mõnistes tuleb parandada töötingimusi: on kitsas ja talviti külm.

Külastajate arvu tõstvate võimalustena nähti siseturismi suurenemist ja turismitaludega koostöö laiendamist, samuti tegevus- ja elamusõppe senisest enam pakumist, kasutades ka digilahendusi. Ohtudena nimetati museaalide kahjustumist loodusnähtuste tõttu (tuul, vesi, linnud, närilised, äike jms), mis võivad tekitada vajaduse kasutada eelarvet ettenägematute kahjude tasandamiseks. Teise ohuna toodi välja konkureerivate muuseumide, turismitalude, keskkonnahariduskeskuste jms rohkus piirkonnas, mis võib viia omatulu vähenemisele, kui ei suudeta olla omanäoline ja atraktiivne.

¹ Alates 2015. aastast rakendus teenustele käibemaks. Summad on näidatud käibemaksuga.

Strateegia

Tunnuslause

Väreti võro kultuuri lättide mano.

Missioon

Kogume iga muuseumi eripära arvestades Vana-Võromaal ja selle lähinaabruses kultuuriväärtuslikke esemeid ja vaimset teavet, säilitame ja uurime seda ning pakume külastajatele ja teistele huvilistele siinse kultuuripärandi kohta teavet ja elamusi, et säilitada kohalikke, eripärasesse kultuuriruumi kuuluvaid teadmisi ja oskusi.

Visioon

Oleme usaldusväärne üle-eestiliselt hästi tuntud ja väärtustatud mäluasutus, kust saab teaduspõhist teavet Vana-Võromaa kultuuriruumi ajaloo ja oleviku kohta. Muuseumide ajaloolised hooned on heas seisukorras nii eksponaatidena kui töökeskkonnana, rikkalikud mitmekülgsed hästi korrastatud museaalide kogud võimaldavad koostada köitvaid ekspositsioone ja pakkuda teadlastele ja kogukonnale partnerlust.

Väärtused

Võru keel ja kultuur. Vana-Võromaa muuseumid on ainukesed muuseumid, mis on keskendunud võru keele ning Vana-Võromaa ajaloo ja ainulaadse kultuuri uurimisele, arendamisele ja tutvustamisele.

Ajaloolised hooned ja kogud. Muuseumidel on autentsed hooned oma algupärasel paigas koos väärtuslike museaalide ja vaimse pärandiga. Muuseumides on Vana- Võromaal ja lähipiirkonnast pärit rikkalikud museaalide kogud.

Asjatundlikkus ja usaldusväärsus. Muuseumide töötajatel on arvestatav teadmiste ja pikaajaliste kogemuste pagas. Tehakse köitvaid ekspositsioone ja üritusi Vana-Võromaa ajaloo ja kultuuri tutvustamiseks ning ollakse hinnatud koostööpartneriteks.

Avatus ja koostöö. Muuseumid algatavad ja korraldavad valdkondlikke ettevõtmisi, tehes koostööd erinevate organisatsioonide, kogukondade ja isikutega, kes seisavad võru keele ja laiemalt kultuuri säilitamise ja arendamise eest või tunnevad selle vastu huvi. Muuseumid arvestavad oma töös kogukonna, haridusasutuste, huviliste ja teadlaste vajadustega.

Külastislahkus ja hea tööõhkkond. Muuseumid hindavad kõrgelt häid sõbralikke suhteid nii töötajate, külastajate kui partneritega ning töötavad nende sõlmimiseks ja hoidmiseks. Töötajad panustavad meeldiva ja inspireeriva tööõhkkonna loomisesse.

Eesmärgid

1. Oleme üle-eestiliselt ja laiemalt tuntud külastuskoht.
2. Põhjalikud esinduslikud kogud on korras, täienemas ja teaduslikus kasutuses.
3. Haridustegevus on sisukas ja mitmekülgne.

4. Välja on arendatud uued suunad.
5. Organisatsioon on ühtne ja tegus.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

Lühendid: E- eesmärk; T- tegevus.

E-1. Oleme üle-eestiliselt ja laiemalt tuntud turismisihtkoht.

- T-1.1. Muuseumide tegevuse aktiivne turundamine.
- T-1.2. Reisikorraldajatega koostöö sõlmimine ja hoidmine.
- T-1.3. Turismimessidel osalemine. Teavitusmaterjalide uuendamine.
- T-1.4. Täiskasvanute gruppidele elamuslike programmide väljatöötamine.
- T-1.5. Muuseumide ajalooliste hoonete heas korras hoidmine.
- T-1.6. Karilatsi muuseumi rahvamaja korrastamine koostöös Karilatsi Küla Seltsiga.
- T-1.7. Mõniste Talurahvamuuseumi õppehoone kaasajastamine.
- T-1.8. Füüsilise ligipääsetavuse parendamine muuseumides.
- T-1.9. Muuseumide töötajate töötingimuste parandamine.
- T-1.10. Osalemine Lõuna-Eesti Turismiklastri tegevuses.
- T-1.11. Turismiinfopunktide (I-punktid) võrgustiku laiendamine koostöös maakondlike arenduskeskuste ja kohalike omavalitsustega.
- T-1.12. Vana-Võrumaa Muuseumide tegevuse laialdasem kommunikeerimine (viidad, tele- ja raadiokanalid jms)
- T-1.13 Võru keele parem esiletoomine muuseumikeskkondades (viidad, selgitavad tekstid jms).

E-2. Põhjalikud esinduslikud kogud on korras, täienemas ja teaduslikus kasutuses.

- T-2.1. Museaalide korrastamine, kategoriseerimine ja vastavalt vajadusele konserveerimine.
- T-2.2. Kõikide museaalide digiteerimine ning üldsusele kättesaadavaks tegemine.
- T-2.3. Etnograafilistest esemetest koopiade valmistamine programmides kasutamiseks.
- T-2.4. Muuseumide ekspositsioone tutvustavate rändnäituste (stendinäitused) loomine.
- T-2.5. Koostöö tegemine teadlaste, kodu-uurijate ja haridusasutustega.

E-3. Haridustegevus on sisukas ja mitmekülgne.

- T-3.1. Uute ja kaasajastatud programmide välja töötamine haridusasutustele.
- T-3.2. Sisukate näituste ja väljapanekute loomine nii muuseumis, veebis kui koostööpartnerite juures.
- T-3.3. Elamuslike ürituste ja praktiliste tegevuste korraldamine ja läbiviimine nii muuseumis kui koostööpartnerite juures
- T-3.4. Külastajatelt nii veebis kui otsesuhtluses saadud tagasiside (ettepanekute) kogumine.
- T-3.5. Koostöösuhete loomine ja kinnistamine Vana-Võrumaa omavalitsuste ja haridusasutustega.
- T-3.6. Tegevuste kavandamisse ja läbiviimisesse kogukondade, seltside, noorteorganisatsioonide jms. kaasamine.
- T-3.7. Karilatsi ja Mõniste muuseumides lastele võru keele laagrite korraldamine.
- T-3.9. Õpilaste ja üliõpilaste kaasjuhendamine ja abistamine loovtööde, uurimuslike tööde ja teadustööde tegemisel.
- T-3.10. Praktikavõimaluste pakkumine kutseharidusasutuste ja kõrgkoolide õppuritele.
- T-3.11. Koolituste korraldamine huvirühmadele (päranduskuste õppepäevad jms).

E-4. Välja on arendatud uued suunad.

- T-4.1. Taluelu ja säästliku eluviisi aktiivne tutvustamine Karilatsi Vabaõhumuuseumis ja Mõniste Talurahvamuuseumis.
- T-4.2. Karilatsi Vabaõhumuuseumi rahvamaja hoones uue ajutiste näituste keskkonna välja arendamine.
- T-4.3 Karilatsi Vabaõhumuuseumi koolihoones asuvate ekspositsioonide värskendamine ja võimalusel uuendamine.
- T-4.4. Kunstnik Vanda Juhansoo pärandi parem esiletoomine ja sidumine kaasaegse kunsti väljapanekutega.
- T-4.5. Karilatsi muuseumis noortelaagrite korraldamine koostöös piikonna ettevõtjate ja turismitaludega.
- T-4.6. Karilatsi, Mõniste ja Kreutzwaldi muuseumide välialade reklaamimine kontseride, etenduste ja filmivõtete läbiviimiseks sobiva paigana.
- T-4.7. Võrumaa Muuseumis nõukogude perioodi väljapaneku koostamine.
- T-4.8. Võrumaa Muuseumi galeriis kunstinäituste korraldamine.
- T-4.9. Võrumaa Muuseumi uurimistöös ja väljapanekutes arheoloogia valdkonna osakaalu suurendamine.
- T-4.10. Kreutzwaldi muuseumi aia planeerimine ja väljaarendamine koostöös Võru linnaga.
- T-4.11. Mõniste Talurahvamuuseumis Mõniste mõisa teema tutvustamine.
- T-4.12. Mõniste muuseumis muinasaja ekspositsiooni uuendamine
- T-4.13. Vana-Võrumaa Muuseumides teadusliku uurimistöö laiendamine.
- T-4.14. Kaasaegsete digi- jt tehniliste lahenduste kasutusele võtmine ja arendamine.

E-5. Organisatsioon on ühtne ja tegus.

- T-5.1. Ühisürituste ja väljasõitude korraldamine koostöös Võru Instituudiga.
- T-5.2. Teemaatiliste koosolekute korraldamine muuseumitöötajatele.
- T-5.3. Muuseumikaubanduse edendamine, ristturundus e-poega Uma Puut.
- T-5.4. Koolitustel, konverentsidel, üritustel jms osalemine.
- T-5.5. Teaduslike ja/või populaarteaduslike artiklite avaldamine WI toimetistes.
- T-5.6. Vana-Võromaa muuseumide uudiskirja väljaandmine.
- T-5.7. Uute töötajate kaasamine.

Arengukava uuendamise kord

Arengukava uuendamise korraldamise eest vastutavad Võru Instituudi direktor ja muuseumiosakonna juhataja. Arengukava tegevuste läbiviimist ja eesmärkide saavutatust hindavad nad koos muuseumide juhatajatega igal aastal enne järgmise aasta eelarve koostamist, kaasates muuseumiosakonna töötajaid ja teadusnõukogu. Vajadusel korrigeeritakse eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevusi ning lisatakse uusi eesmärke ja nende saavutamiseks vajalikke tegevusi.

Uus arengukava koostatakse õigusaktidega ettenähtud korras ühe või mitme järgmise tingimuse korral:

- a) arengukava perioodi lõppemine, b) Vana-Võromaa muuseumide visiooni muutumine c) eesmärkide ennetähtaegne saavutamine

Rakenduskava 2026 – 2030

Lühendid: E – eesmärk, T – tegevus;

WI – Võru instituut, WId – Võru Instituudi direktor;

MOj – muuseumiosakonna juhataja;

Pv – muuseumide peavarahoidja

Mj – muuseumide juhid,

Mõ – Mõniste Talurahvamuuseumi juhataja, Ka- Karilatsi Vabaõhumuuseumi juhataja, Võ –

Võrumaa Muuseumi juhataja, Kr – Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi juhataja.

Nr.	EESMÄRK		MÕÕDIK	Oodatav tulemus	2024. a. seisund	Ajakava					Vastutaja
	Tegevus	Tegevuse täpsustus				2	2	2	2	2	
						0	0	0	0	0	
						2	2	2	2	2	
6	7	8	9	10							
E-1.	Oleme üle-eestiliselt ja laiemalt tuntud turismisihtkoht.										
T-1.1	Muuseumide tegevuse aktiivne turundamine.	Postitused Facebookis, Instagrammis, otsepostitused sihttrühmadele, reklaamid ja kirjutised perioodikas.	Külastajate arv on kasvanud.	Muuseumid on Eestis, Lätis jt partnerriikides hästi tuntud.	2024. a külastas muuseume 25 152 inimest.	x	x	x	x	x	WId , Moj Mj
T-1.2	Reisikorraldajatega koostöölepete sõlmimine ja hoidmine.	Muuseumi-tuuri(de) läbiviimine reisikorraldajatele. Uute koostöölepete sõlmimine ja olemasolevate hoidmine.	Muuseumide tuur(id) on toimunud. Muuseumidel on olemas koostöö-partnerid.	Suurenenud on muuseume külastavate turismi-gruppide arv.	Koostöö reisikorraldajaga tega on olnud seni juhuslikku laadi.	x	x	x	x	x	MOj Mj
T-1.3	Turismimessidel osalemine ja teavitusmaterjalide uuendamine.	Osaletakse Eesti sisestel messidel. Teavitusmaterjale uuendatakse vastvalt vajadusele	Osaletakse vähemalt ühel messil aastas. Teavikud on uuendatud.	Muuseumid on üle eestiliselt ja ka laiemalt tuntud, külastajate arv on tõusnud.	Osaleti haridus-messil, Seto Kuningriigi päevadel.	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-1.4	Täiskasvanute gruppidele elamuslike programmide väljatöötamine.	Aastas töötatakse välja vähemalt üks uus programm täiskasvanutele.	Uus elamuslik programm on välja töötatud.	Muuseume külastavate turismi-gruppide arv on tõusnud.	Programmid on välja töötatud, vajadusel värskendatud.	x	x	x	x	x	Mj
T-1.5	Muuseumide ajalooliste hoonete heas korras hoidmine.	Hinnatakse hoonete remondi-vajadust, eelarvesse planeeritakse vajaminevad vahendid.	Remondi-vajadused on hinnatud, tööde järjekord on kokku lepitud.	Hooned on heas korras.	Hooneid on korrastatud vastavalt eelarvelistele võimalustele.	x	x	x	x	x	WId
T-1.6	Karilatsi muuseumi rahvamaja korrastamine koostöös Karilatsi Küla Seltsiga.	Õhksoojuspumba paigaldamine saali. Veevärgi rajamine ja sanitaariumide	Projektid on keskkonna-teadlikult ellu viidud ja planeeritud	Rahvamaja saab aastaringsest kasutada.	Hoones puudub veevärk ja sanitaar-	x	x	x	x	x	WId Moj Ka

		korrastamine.	tööd on lõpetatud.		ruumid on korrast ära.							
T-1.7	Mõniste muuseumi õppehoone kaasajastamine.	Remondivajaduse hindamise kaasatakse spetsialistid. Remondifondi kavandatakse vajalikud vahendid.	Spetsialistid on kaasatud ja tööde järjekord kokku lepitud.	Õppehoone on kaasajastatud ja sobib erinevate tegevuste ja ürituste läbiviimiseks.	Ruumid on amortiseerunud ja pole soojapidavad.	x	x	x	x	x	WId Mõ	
T-1.8	Füüsilise ligipääsetavuse parendamine muuseumides.	Kaldteede ehitamine ja invatualettide rajamine vastavalt võimalustele.	Ratastooliga on muuseumi peahoonesse ligipääs, invatualetid on rajatud.	Ligipääs on tagatud.	Ligipääsetavust on seni parendatud vastavalt võimalustele.	x	x	x	x	x	WId MOj	
T-1.9	Muuseumide töötajate töötingimuste parandamine.	Töid tehakse vastavalt esitatud taotlustele, nende heakskiitmisele ja rahaliste vahendite eraldamisele.	Töid on tehtud proportsioonis rahaalaldustega.	Töötingimused on paranenud ja vastavad tänapäevastele nõuetele.	Karilatsis ja Mõnistes on töötajate ruumid kitsad ja külmad.	x	x	x	x	x	WId MOj	
T-1.10	Osalemine Lõuna-Eesti Turismiklastri tegevuses.	Liitunud on vähemalt üks muuseumidest.	Klastriga liitumine ja koostöö.	Klastriga on toimiv koostöö, vajalik teave liigub.	Klastriga on liitunud Karilatsi muuseum.	x	x	x	x	x	WId MOj	
T-1.11	Turismiinfopunktide võrgustiku laiendamine koostöös maakondlike arenduskestuste ja KOVidega.	Kõidesse Vana-Võrumaa muuseumidesse luuakse I-punktid.	I-punktid on loodud.	Muuseumidest on võimalik saada piirkonda tutvustavat turismiinfot.	I-punktid olemas Võrumaa ja Mõniste muuseumides	x	x	x	x	x	WId MOj	
T-1.12	Vana-Võrumaa Muuseumide laialdasem kommunikatsioon (viidad, meedia jms)	Teede ja tänavate äärde paigaldatakse muuseumidesse suunavaid viitasid. Muuseumide tegemisi kajastatakse teles ja raadios.	Muuseumid on muutunud avalikkusele paremini nähtavaks.	Turistid leiavad paremini tee meie muuseumidesse. Muuseumide tegevus on teles ja raadios hästi kajastatud. Külastajate arv suureneb.	Suunaviitade paigutus on juhuslik. Kommunikatsioon on keskine.	x	x	x	x	x	WId MOj	
T-1.13	Võru keele parem esiletoomine muuseumikeskkonnas	Suunaviidad, näituste tekstid on nii eesti kui võru keelsed. Muuseumitöötajad kasutavad võru keelt.	Võru keelsed viidad, tekstid, suusõnalised muuseumi tutvustused.	Muuseumikülastaja tajub erinevate meeltega viibimist võru keeleruumis.	Võru keelsed audiogiidid ja kodulehed; mõningane kasutamine näitusekeskkondades ja suulises kõnes.	x	x	x	x	x	Ka Mõ Kr Võ	
E-2.	Põhjalikud esinduslikud kogud on korras, täiенemas ja teaduslikus kasutuses											

T-2.1	Museaalide korrastamine, kategoriseerimine ja vastavalt vajadusele konserveerimine.	Museaalide seisundi hindamine, kategoriseerimine, vajadusel konserveerimine.	Museaalid on korrastatud, kategoriseeritud ja vastavalt vajadusele konserveeritud	Heas koras museaalid võimaldavad pikaajalist esitlemist ja kasutamist.	Enamik museaale on korras.	x	x	x	x	x	Mj Pv
T-2.2	Kõikide museaalide digiteerimine ning üldsusele kättesaadavaks tegemine.	Museaalide nõuetekohane digiteerimine ja üldsusele kättesaadav.	Nõetekohane digiteeritus on kasvanud 20% võrra.	Museaalide kasutus laieneb ja on muutunud uurijatele mugavamaks.	Valdav enamus museaale on digiteeritud.	x	x	x	x	x	Mj Pv
T-2.3	Etnograafilistest esemetest koopiate valmistamine programmides kasutamiseks.	Näituste ja programmide jaoks tehakse museaalidest koopiaid.	Abikogudes on piisavalt materjali näituste ja programmide loomiseks.	Näitused ja programmid on paremini näitlikustatud.	Abikogud on olemas, kuid vajavad täiendamist.	x	x	x	x	x	Mj Pv
T-2.4	Muuseumide ekspositsioone tutvustavate rändnäituste (stendinäitused) loomine.	Iga muuseum koostab oma muuseumi ekspositsiooni tutvustava rändnäituse.	Rändnäitused on loodud.	Rändnäitused koostatud ja eksponeeritud teistes muuseumides ja/või koostööpartnerite juures.	Muuseumi tutvustavaid rändnäitusi pole seni loodud.	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-2.5	Koostöö tegemine teadlaste, kodu-uurijate ja haridusasutustega.	Muuseumidel on teadlaste, kodu-uurijate ja haridusasutustega toimiv koostöö.	Kogude aktiivne kasutamine.	Kogusid kasutavad aktiivselt teadlased, kodu-uurijad ja õppurid.	Koostöösuhted on välja kujunenud ligemale 10 organisatsiooni või üksikisikuga	x	x	x	x	x	Wld Moj Mj
E-3.	Haridustegevus on sisukas ja mitmekülgne										
T-3.1	Uute ja kaasajastatud programmide väljatöötamine haridusasutustele.	Muuseumis luuakse vähemalt üks uus haridusprogramm aastas.	Loodud programmide arv.	Programmid on välja töötatud ja aktiivselt pakumises.	Uusi haridusprogramme on iga aastastelt välja töötatud ja uuendatud	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-3.2	Sisukate näituste ja väljapanekute loomine nii muuseumis, veebis kui koostööpartnerite juures.	Ajutiste-, digi- ja rändnäituste loomine ja eksponeerimine.	Muuseumides on aktiivne näitustegevus	Näitused ja väljapanekud on sisukad. Külastajate arv on suurenenud.	Loodud on ajutisi väljapanekuid, diginäitusi, eksponeeritud rändnäitusi	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-3.3	Elamuslike ürituste ja praktiliste tegevuste korraldamine ja läbiviimine nii muuseumis kui koostööpartnerite juures.	Muuseumid viivad läbi teemapäevi, praktilisi õpitube, väljasõiduprogramme.	Toimunud on mitmesugused üritused, töötoad, läbi on viidud väljasõiduprogramme.	Muuseumid on saavutanud laiema tuntuse oma ürituste, töötubade ja väljasõiduprogrammidega.	Pakutakse erinevaid töötubasid, tehakse väljasõiduprogramme erinevatele üritustele.	x	x	x	x	x	Moj Mj

T-3.4	Külastajatelt nii veebis kui otsesuhtluses saadud tagasiside kogumine.	Külastajate poolne tagasiside ja ettepanekud fikseeritakse, võetakse teadmiseks ja võimalusel rakendatakse.	Asjalikud ettepanekud on leidnud rakendamist.	Tagasiside pakub tänuväärset teavet muuseumikeskkonna ja tegevuste parandamiseks ja arendamiseks.	Ettepanekutega on võimaluste piires arvestatud.	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-3.5	Koostöösuhete loomine ja kinnistamine Vana-Võrumaa omavalitsuste ja haridusasutustega.	Koostöö toimib. Teavet jagatakse otsesuhtluse ja/või -postituste teel. Võimalusel käiakse kohtadel infot jagamas ja osaletakse aruteludes.	Olemas olevaid koostöösuhteid hoitakse ja kinnistatakse, luuakse uusi.	Haridus-asutused ja KOVid on teadlikud muuseumides toimuvate sündmustest ja teevad meelsasti koostööd.	Paljude haridus-asutuste ja omavalitsustega on loodud toimivad koostöösuhted	x	x	x	x	x	Mj
T-3.6	Tegevuste kavandamise ja läbiviimisesse kogukonna, seltside, noorteorganisatsioonide jms kaasamine.	Kaardistatakse võimalikud koostööpartnerid, tehakse koostööd.	Koostöö-partnerid on kaardistatud. Muuseumidel on vähemalt kaks ühistegevust või -projekti aastas.	Muuseum on aktiivne ühistegevustes ja hinnatud kogukonna liige.	Üks osa võimalikest koostöö-partneritest on kaardistatud ja kaasatud.	x	x	x	x	x	Mj
T-3.7	Karilatsi ja Mõniste muuseumides laste võru keele laagrite korraldamine.	Suve jooksul korraldatakse lastele nii Karilatsis kui Mõnistes üks 3 päevane võru keele laager.	Võru keele laagrid on läbi viidud.	Lapsed on saanud 3 päeva kümnelda võru keeles keskkonnas.	Laagrid on igal aastal toimunud.	x	x	x	x	x	Ka Mõ
T-3.8	Õpilaste ja üliõpilaste abistamine loovtööde, uurimuslike- ja teadustööde tegemisel.	Tööde muuseumi-poolne kaasjuhendamine ja abistamine kogude kasutamisel.	Kaasjuhendamine ja abistamine toimub vajadusel.	Muuseumi-kogud on uurijate poolt aktiivses kasutuses.	Soovijad on saanud tööde koostamisel vajalikku abi ja tuge.	x	x	x	x	x	WId Mj
T-3.9	Praktikavõimaluste pakkumine kutseharidusasutuste ja kõrgkoolide õppuritele.	Igal aastal jagatakse teavet praktikavõimaluse kohta nii muuseumide kodulehtedel kui haridusmessidel.	Praktikavõimalustest on teavet jagatud.	Kunsti-, ajaloo-, turismi jt erialadel õppijad saavad ülevaate tööst muuseumis.	Räpina Aianduskooli praktikandid olid Mõniste ja Võrumaa muuseumides praktikal.	x	x	x	x	x	WId Moj Mj
T-3.10	Koolituste korraldamine huvirühmadele (pärandoskuste õppepäev jms).	Viiakse läbi pärandkultuuri alaseid koolitusi täiskasvanutele	Vastavalt rahastatud projektidele.	Rohkem inimesi on muuseumide infoväljas, paranevad teadmised pärandkultuurist.	Pärandoskuste päevad on toimunud Karilatsi ja Mõniste muuseumides.	x	x	x	x	x	Mj
E-4.	Välja on rendatud uued suunad										

T-4.1	Taluelu ja säästliku eluviisi aktiivne tutvustamine Karilatsi ja Mõniste muuseumides.	Temaatilised programmid ja üritused, mis tutvustavad taluelu ja säästlikku eluviisi.	Vastavasisu- liste ürituste korraldamine.	Programmid ja õritused on elamuslikud ja osalejad on saanud uusi teadmisi.	Taluelu ja säästlikku eluviisi tutvustavad üritused Karilatsis ja Mõnistes.	x	x	x	x	x	Ka Mõ
T-4.2	Karilatsi muuseumi rahvamaja hoones uue ajutiste näituste keskkonna välja arendamine.	Endise raamatukogu ruum kujundatakse ümber ajutiste näituste keskkonnaks.	Ruumis toimuvad ajutised väljapanekud ja näitused.	Ruum on näitusteks kohandatud. Küllastajate arv on suurenenud.	Karilatsi raamatukogu ajalugu tutvustav väljapanek.	x	x	x	x	x	Moj Ka
T-4.3	Karilatsi muuseumi koolihoones asuvate ekspositsioonide värskendamine ja võimalusel uuendamine	Koostöös spetsialistidega näitusekeskkonna ümberkujundamine.	Spetsialistid on kaasatud ja uuendused töösse võetud.	Olemasolev näitusekeskkond muutunud atraktiivsemaks ja küllastajate arv on tõusnud.	Viimastel aastatel pole uuendusi ega ümberpaigutusi tehtud.	x	x	x	x	x	Moj Ka
T-4.4	Karilatsi muuseumis Vanda Juhansoo pärandi parem esiletoomine ja võimaluse korral sidumine kaasaegse kunsti väljapanekutega.	Ekspositsiooniosa muudetakse küllastajatele paremini hoomatavaks.	Ruumiline paigutus parendatud.	Vanda ekspositsioon on toodud esimesele korrusele ja selle kõrval eksponeeritakse teiste tuntud kunstnike töid.	Vanda pärand asub teisel korrusel ja pole küllastajatele hästi ligipääsetav.	x	x	x	x	x	Moj Ka
T-4.5	Karilatsi muuseumis noortelaagrite korraldamine koostöös piirkonna ettevõtjate ja turismitaludega.	Korraldatakse noortele suunatud võru keele laagreid.	Laagrid toimuvad	Noortele pakutakse võimalust teha eakohaseid tegevusi võru keelses keskkonnas	Laagreid pole korraldatud	x	x	x	x	x	Ka
T-4.6	Karilatsi, Mõniste ja Kreutzwaldi muuseumi välialade kasutamine kontsertide, etenduste ja filmivõetete paigana.	Tehakse pakkumisi muuseumide alal kontsertide, etenduste ja filmivõetete läbiviimiseks.	Muuseumides toimuvad kontserdid, etendused ja/või filmivõtted.	Suureneb muuseumide tuntus ja küllastatavus, tõuseb muuseumide omatulu.	On toimunud üksikud sündmused, mis on pälvinud tähelepanu.	x	x	x	x	x	WI MOj Ka Mõ Kr
T-4.7	Võrumaa Muuseumis nõukogude perioodi väljapaneku koostamine.	Püsinäitusele nõukogude perioodi väljapaneku planeerimine, ettevalmistamine, esemete kogumine	Nõukogude perioodi kajastava väljapaneku plaan ja ettevalmistused on tehtud	Perioodi materjalide kogumisega tegeldakse mõtestatult, kajastamist leiab perioodi elu-olu.	Nõukogude periood ei ole püsinäitusel kajastatud.	x	x	x	x	x	WId Võ
T-4.8	Võrumaa Muuseumi galeriis kunstinäituste korraldamine.	Galeriinäituste planeerimine ja korraldamine.	Galeriinäitused vahelduvad regulaarselt.	Eksponeeritakse erinevate kunstnike töid, küllastajate arv suureneb.	Näitused on regulaarselt toimunud.	x	x	x	x	x	Võ

T-4.9	Võrumaa Muuseumi uurimistöös ja väljapanekutes arheoloogia osakaalu suurendamine.	Tehakse arheoloogia alast uuristööd, eksponeeritakse arheoloogilist materjali, sh sissetoodud rändnäitustena.	Valminud on teemakohased uurimused, püsinäitusel on suurenenud arheoloogia osakaal.	Arheoloogia osakaal muuseumi väljapanekutes on suurenenud. Külalastatavus tõusnud.	Muuseumis on eksponeeritud arheoloogia alaseid rändnäitusi.	x	x	x	x	x	Võ
T-4.10.	Kreutzwaldi muuseumi aia planeerimine ja väljaarendamine koostöös Võru linnaga.	Koostatakse aia planeering, mis võtab arvesse olemasolevat olukorda ja muuseumi poolseid ettepanekuid.	Planeering on koostatud, aed vastab 19. sajandi linnakodaniku aiale ja on küllastajatele avatud.	Külalastajatel on võimalik aiaga tutvuda, lähiumbruses asuvate haridusasutuste lastel on võimalus aias tegutseda.	Aed ei vasta täies ulatuses 19. sajandi linnakodaniku aiale.	x	x	x	x	x	WId Kr
T-4.11	Mõniste muuseumis Mõniste mõisa teema tutvustamine	Luuakse eskiisprojekt. Hinnatakse maksumus, Teostatakse tööd.	Ekspositsioon on valminud.	Mõniste mõisa ekspositsioon on valminud. Muuseumi poes teemaga seotud meened.	Ajalooline mõis on täielikult hävinenud.	x	x	x	x	x	Mõ
T-4.12	Mõniste muuseumis muinasaja ekspositsiooni uuendamine.	Luuakse eskiisprojekt. Hinnatakse tööde maksumus. Teostatakse tööd.	Projekt loodud; maksumus hinnatud; tööde järjekord määratud.	Muinasajaga tutvustav ekspositsioon on uuendatud.	Püstkoda on amortiseerunud; materjal varutud.	x	x	x	x	x	Mõ
T-4.13	Vana-Võrumaa muuseumides teadusliku uurimistöö laiendamine.	Koostatakse uurimistöid, mille väljundiks on teaduslikud ja/või populaarteaduslikud artiklid WI toimetistes vm.	Uurimistööde ja artiklite arv.	Näitused ja programmid tuginevad uurimistöödele, avaldatakse teaduslikke ja populaarteaduslikke artikleid.	Teaduslikku ja/või populaarteaduslikku uurimistööd on toimunud vähe.	x	x	x	x	x	MOj
T-4.14	Kaasaegsete digi- jt tehniliste lahenduste kasutusele võtmine.	Näitusekeskkondades uute kaasaegsete lahenduste kasutusele võtmine ja arendamine.	Igas muuseumis on kasutusele võetud vähemalt üks tänapäevasest tehnoloogiast tulenev lahendus.	Näitusekeskkonnad vastavad tänapäevastele nõuetele ja on küllastajatele atraktiivsemad.	Muuseumides on audiogiidid. Tänapäevased tehnoloogilised lahendused näitusekeskkondades puuduvad.	x	x	x	x	x	WId Moj Mj
E-5.	Organisatsioon on ühtne ja tegus										
T-5.1	Ühisürituste ja väljasõitude korraldamine koostöös Võru Instituudiga.	Vähemalt kord aastas toimub ühine silmaringi avardav üritus või väljasõit	Igal aastal toimub vähemalt üks ühisüritus või väljasõit	Omavaheline suhtlus on tihenend.	Ühised väljasõidud on regulaarselt toimunud.	x	x	x	x	x	WI Moj Mj
T-5.2	Temaatiliste koosolekute korraldamine muuseumitöötajatele.	Muuseumide juhid või valdkondade spetsialistid kogunevad vastavalt vajadusele.	Kokku- saamised ja arutelud toimuvad.	Muuseumi- juhtide ja valdkondade spetsialistide vahel toimub teabevahetus	Kogunemised on toimunud vastavalt vajadusele	x	x	x	x	x	MOj Mj

T-5.3	Muuseumi-kaubanduse edendamine, ristturundus e-poega Uma Puut.	Teemakohaste meenete väljatöötamine ja pakkumine nii muuseumides kui e-poes.	Pakkumises on erinevaid muuseumi temaatikaga seonduvaid meeneid.	Meeneid saab osta nii muuseumist kui e-poest. Suureneb muuseumide omatulu.	Pakutavate meenete valik on kesine ja ristturundus ei toimi.	x	x	x	x	x	WI Mj
T-5.4	Koolituste, konverentsidel jms osalemine.	Muuseumide töötajad osalevad erialastel koolitustel, konverentsidel jms.	Muuseumide töötajad on omandanud uusi tööks vajalikke teadmisi.	Paranenud on erialased teadmised ja oskused.	Töötajad on regulaarselt osalenud koolitustel ja konverentsidel	x	x	x	x	x	Mj
T-5.5	Teaduslike ja populaarteaduslike artiklite avaldamine WI toimetistes.	Kirjutatakse valdkonnast läheduvaid teaduslikke või populaarteaduslikke artikleid avaldamiseks WI toimetistes.	Vähemalt kord kahe aasta jooksul kajastatakse WI toimetistes muuseumi temaatikat.	Muuseumide töötajad tegelevad erialase uurimistööga ja kirjutavad teemakohaseid artikleid.	WI toimetistes on ilmunud üks teadus-artikkel ja üks muuseumis toimetatud käsikiri.	x	x	x	x	x	WI MOj
T-5.6	Vana-Võrumaa Muuseumide uudiskirja väljaandmine.	Uudiskiri ilmub igal kuul. Muuseumid jagavad aktiivselt uudiskirja tellimise infot.	Uudiskirja lugejaskond kasvab vähemalt 5 % aastas.	Muuseumide tegevus on laiemalt kajastatud ja külastatavus on suurenenud.	Uudiskiri saadetakse rohkem kui sajale aadressile, sh listid.	x	x	x	x	x	Moj Mj
T-5.7	Uute töötajate kaasamine.	Muuseumide töösse kaasatakse uusi, vajaliku ettevalmistusega spetsialiste	Uued töötajad on kaasatud.	Muuseumide personal on täienenud uute kvalifitseeritud töötajatega.	Muuseumides valitseb tööjõu nappus.	x	x	x	x	x	Wld MOj